

УДК 778

Міхно Н. – гр.ПО-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФЕНОМЕН «ХЕППІ-ЕНДУ» В КІНЕМАТОГРАФІ

Науковий керівник: Чоп Т.О.

Mikhno N.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

THE «HAPPY ENDING» PHENOMENA IN CINEMA STUDIES

Supervisor: Chop T.O.

Ключові слова: хеппі-енд, теорія, кінематограф

Keywords: happy-end, theory, cinema studies

Поняття «хеппі-енд» (англ.happy end - щасливе закінчення), як правило, використовується для позначення позитивного завершення певної події, впевненості у тому, що морально виправдана поведінка, випробовування, пов'язані з її дотриманням, будуть винагородженні перемогою.

Сам феномен щасливого закінчення є поширеною оповідною традицією, започаткованою ще у міфах та фольклорі, аналог юнганського архетипу ініціації – випробовування головного героя, яке закінчується нагородою у вигляді нареченої, щасливого життя, матеріального статку. У міфологічній свідомості ця винагорода – запорука слідуванню традиції, де традиція: гарантія цілісності та вічності світопорядку. Доки головний герой – репрезентант спільноти, виконує загальноприйнятні приписи, ритуали, доти світ буде існувати. У сучасному кінематографічному «хепі-енді» є певні особливості. Тут нагорода надається тому, хто виконує актуальні на даний момент соціальні, культурні чи релігійні норми. Кількагодинна стрічка зі зрозумілим та раціональним всесвітом, де присутні чіткі норми добра та зла, та надзвичайними, часом надлюдськими випробовуваннями дає потужну психологічну розрядку, та відчуття того, що власні проблеми є доволі примітивними та вирішуваними.

Хепі-енд – невід'ємна частина так званого «формульного» жанру: вестернів, мелодрам, кінокомедій, тобто масового, шаблонного типу подій, популярного, власне, в силу своєї передбачуваності. Основні типи формул (Кавелті Дж.) – пригоди, любовні історії, таємниці, мелодрами, чужинці, дивні стани. Особливість формульних творів у відтворенні середовища, підтримуваного більшістю, у вирішуваності конфліктів, як і в реальному житті рідко мають однозначне вирішення, у можливості зазирнути на «темну сторону» без покарання.

Естетична передтеча емоційної розрядки від хепі-енду – феномен катарсису: сильного емоційного вибуху, який переживає глядач/читач в результаті перегляду чи прочитання твору. Ці два феномени якісно різні, оскільки катарсис виникає при складному, насиченому тонкою психологічною колізією фоні, який не вимагає оптимістичного завершення, логічного закінчення загалом. Важко говорити про висновки, чітко окреслені ролі, героїв, оскільки ситуація не дозволяє однозначно оцінити їхню поведінку. Натомість хепі-енд – це дань масовій культурі, що схиляється до спрощеного, чіткого позиціонування – герой, антигерой, вибір, нагорода праведному. Загалом, ця характеристика залишає хепі-енду його популярність. По суті,

це та ж втеча від реальності, ескапізм, який є невід'ємною частиною будь-якої форми віртуальної творчості.

На сьогоднішній момент, в кінематографі та кінематографічних студіях саме поняття хепі-енду набуває варіативності, зважаючи на самі жанри та вимоги часу. Наприклад, популярність серіалів дозволила ускладнити позитивні закінчення сезонів так званими «відкритими» хепі-ендами, коли історія закінчилась добре, але є одне але, певна двозначність фіналу, яка тримає напругу, спонукає глядача дочекатись наступного сезону. Крім «відкритого» типу, можна виділити «сумнівний» хепі-енд - тобто такий, коли бажаної цілі досягнуто, проте загальне тло життя головного героя залишається без змін, ставлячи це завершення під знаком питання: «Для чого все це?» . «Віртуальний» хепі-енд – переміщення фінальної перемоги головного героя з реального плану у віртуальний, тобто у сферу мрії, фантазії, сну. Типовий і доволі неоднозначний тип хепі-енду - «deus ex machina», коли ситуація закінчення, перемоги героя чи героїв відбувається не за їхньої участі чи позитивних рис характеру, сили волі, а за втручання зовнішньої сили (божественної волі, представника силової структури, який карає антагоніста, негативного героя та рятує головного персонажа). «Іронічний» хепі-енд – фінал, який є позитивним лише з точки зору окремої позиції героїв фільму, оманливе щастя.

Кількість нових форм хепі-енду в сучасному кінематографі буде збільшуватись, адже сучасний глядач прагне різноманітності, а його пересиченість напівфабрикатами, які масово штампуються, є причиною, що змушує шукати нестандартні рішення.

Попри це, популярність зрозумілого, щасливого, простого хепі-енду буде залишатись стабільно високою. Причина – у головній функції, яку виконує цей феномен: забезпечення ілюзії гарантії порядку, структури, незмінного в хаосі сучасного технічного життя. Крім того, щасливий фінал – очікуваний результат глядача від формульного кінематографу. Навіть те, що сюжет передбачає неочікувані повороти, реінтерпретацію класичних тем, не лякає глядача, який все одно знає: «все буде добре!». Компенсація, ефект впізнавання, очікування глядача роблять хепі-енд бажаним у більшості прихильників.

Джерела: Эйхенбаум С. Поэтика кино.-СПб, 2001; Мацієвська В. Катарсичність інфернальних образів в оповіданнях Федора Сологуба.- Питання літературознавства. Вип.. 80.-2010; http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/magazine/7976192.stm; <http://ec-dejavu.ru/c-2/Cinematography.html>; <https://culture.wikireading.ru/70203>; <https://postnauka.ru/faq/43768>